

Dariusz Makowski, Małgorzata Sado, Ryszard Cędrowski

Płock - Stare Miasto

Informator Archeologiczny : badania 18, 171-172

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zać należy otoczenie założenia czestokołem i funkcjonowania w jego obrębie budynków drewnianych. Jeden (o szerokości 5 m) stwierdzono w wykopach I i II. W wykopach I i VII znaleziono gliniany płaszcz-nasymp przedzielony poziomem użytkowym, który hipotetycznie powiązać można z umocnieniem - stabilizowaniem otoczenia głównego domu, który nie został w tym roku zidentyfikowany i zapewne nie był umieszczony centralnie, lecz stał w południowo-wschodniej części majdanu. W sumie określenie "castrum" użyte zostało w 1424 r. zdecydowanie "na wyrost".

Badania będą kontynuowane.

OSWIĘCIM
woj. bielskie
Zamek

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwa-
torska
Oddział w Krakowie

Nadzór sprawował Ryszard Naglik pod kierunkiem mgr. Te-
ofila Debowskiego. Finansował Urząd Miejski w Oświęcimiu.
Pierwszy sezon badań. Zamek (2 poł. XIII-XVI w.).

Zamek usytuowany jest na naturalnym wzgórzu o stromych pierwotnie zboczach, na prawym brzegu rzeki Soły. Zabudowa na osi południowo-zachód - północny-wschód złożona ze skrzydła południowo-zachodniego (XVI w.), północno-wschodniego (1928 r.) i pierwotnie wolnostojącej wieży obronnej (2 poł. XIII w.). We wschodniej części wzgórza występują fragmenty muru obronnego i częściowo zachowaną basteję (XVI w.). Zachodnia część wzgórza zniszczona została przez powódź.

Prace ziemne poprzedzone zostały badaniami, przy zastosowaniu radaru SIR, prowadzonymi przez Pracownię Teledetekcji Krakowskiego Przedsiębiorstwa Geodezyjnego. W wyniku interpretacji otrzymanych falogramów zlokalizowano liczne fragmenty murów i płaszczyzny zagrubowań w zachodniej i południowej części dziedzica. Nie stwierdzono obecności reliktów murów na obszarze bezpośrednio przylegającym do wieży obronnej. W środkowej partii dziedzica wykryto warstwy spalinizny. W najbliższym otoczeniu zamku zlokalizowano reliktów umocnień mostu i fosę (?).

Nadzorem archeologicznym objęto prace ziemne prowadzone na terenie wzgórza i częściowo u jego podnóża przy wykonywaniu prac geologiczno-inżynierskich i górniczych, mających na celu umocnienie i stabilizację wzgórza zamkowego. (5 odkrywek fundamentowych i 8 sond o średnicy 16 cm wokół zabudowań zamkowych oraz 6 sond rurowanych o średnicy 16 cm u podnóża wzgórza oraz 2 tunele pod wieżą i pod południowo-wschodnim skrzydłem zamku oraz 3 wykopy w północnej części wzgórza).

W obrębie dziedzica uchwycono stratygrafię nawarstwień kulturowych o grubości około 5 m. Poniżej odsłoniętego, na niewielkiej płaszczyźnie, bruku wystąpiły m.in. warstwy polepy, spalonego drewna i mierzwy zamieszanej z drewnem.

W trakcie prac w obrębie wieży obronnej odkryto, pod jej wschodnią ścianą, konstrukcję kamienną (złożoną na przemian warstwami otoczaki, less i duże gazy z piaskowca), której zarys nie pokrywa się z zarysem murów wieży. Nie można wykluczyć, że pierwotnie tworzyła ona podstawę wcześniejszej budowli drewnianej (?), a wtórnie wykorzystana została jako stopa wieży kamienno-ceglanej.

We wschodniej części wzgórza odsłonięto fragmenty obwodowych murów obronnych oraz znajdującego się na zewnątrz od nich fragmentu ceglanego sklepienia.

Poniżej poziomu piwnic północno-wschodniego skrzydła zamku natrafiono na fragmenty murów ceglanych i kamiennych. Układ występujących tam nawarstwień kulturowych wydaje się wskazywać (biorąc pod uwagę także wsłanki w źródłach pisanych) w miejscu odkrytych murów, na istnienie ziemnych konstrukcji obronnych.

Niewielki zakres prowadzonych prac nie pozwala na wyciąganie wniosków dotyczących rozplanowania zabudowy na dziedzińcu zamkowym.

Materiał archeologiczny (fragmenty ceramiki) w większości datowany jest na XV-XVI wiek. Nadzory będą kontynuowane.

PŁOCK - Stare Miasto

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwa-
torska
Oddział w Warszawie

Badania prowadzi: mgr Dariusz Makowski z zespołem
w składzie: Małgorzata Sado, mgr Ryszard Cędrowski.
Badania finansował MKZ w Płocku. Trzeci sezon badań.
Osadnictwo miejskie od XII do XIX w..

Badania prowadzone na terenie Staromiejskiego Zespołu Zabytkowego w Płocku wyprzedzają prace rewolucyjne i mają jednocześnie za zadanie zrekonstruowanie rozwoju przestrzennego miasta od początku osadnictwa na tym terenie do końca XIX w.

Zakończono badania archeologiczne na stanowisku I przy ul. Grodzkiej 14/16 oraz na stanowisku III na pl. 13 Stągconych. Na stanowisku I wykonano 4 sondy archeologiczne IID, IIE, IIC, IIID o ogólnej pow. 50 m² i głęb. do 30 m. Uzyskano tu dodatkowe dane dotyczące programu zabudowy działki mieszczańskiej oraz wymiary niektórych obiektów kubaturowych związanych z tą zabudową a odkrytych w minionych sezonach archeologicznych. Datowanie zespołu, od k. XIV w. do XVII w. Jednocześnie w wykopie IC zrekonstruowano odkryty uprzednio piec chlebowy związany z wyposażeniem wnętrza murowanego obiektu mieszkalnego na okres od k. XIV w. do pocz. XVI w.

Stratygrafia na stanowisku I jest wyjątkowo skomplikowana ze względu na liczne współczesne wkopy, związane z infrastrukturą miejską. Na stanowisku III, pl. 13-Straconych w wykopie o pow. 130 m² i głęb. do 1,5 m od powierzchni, terenu odkryto na głębokości 1,3 m, negatyw miejskiego muru obronnego datowanego na 2 poł. XIV w. oraz fundamenty zabudowy mieszkalnej z XIX w. Część tych fundamentów wykonana została z cegły pochodzącej prawdopodobnie z rozbiórki muru obronnego. Stratygrafia w tej części miasta jest również bardzo zakłócona, dodatkowym utrudnieniem było stałe zalewanie wykopu archeologicznego przez wodę pochodzącą z nieszczelnych przewodów wodociągowych.

Prowadzono badania również na terenie L.O. im. St. Małachowskiego, gdzie wykonano 4 wykopy archeologiczne VIIA, VIIB, VIIC, XII o ogólnej powierzchni 150 m² i głębokości do 2,5 m od powierzchni terenu. Badania miały wyjaśnić charakter oraz przebieg najstarszych fortyfikacji miejskich. Odkryto tu fragmenty wału ziemnego usypanego z warstw piasku i gliny silnie przemieszanej oraz pozostałości ulicy drewnianej na legarach stabilizowanych kołkami do podłoża. Ulica ta biegnie po wewnętrznej stronie wału. Konstrukcja drewniana występuje w warstwie ciemnobrunatnej ziemi z dużą domieszką części organicznych, częściowo rozłożonych z dodatkiem pewnej ilości drobnych i średnich węgli drzewnych oraz przepalonych polepy. Dokładnego datowania tego zespołu nie udało się jeszcze określić, badania na tym terenie będą kontynuowane w roku przyszłym.

Na stanowisku VII odkryto również cmentarzysko datowane na wiek XII do XVII. Stratygrafia została tu również zakłócona w dużym stopniu w wyniku niwelacji terenu o około 1,5 m oraz prac związanych z rozbudową Liceum Ogólnokształcącego. Prowadzono również badania na terenie zespołu Szkół Zawodowych przy pl. M. Nowotki 14/18. Wykonano tu 5 wykopów archeologicznych VIII, IX, XIA, XIB, XIC o ogólnej powierzchni 230 m² i głębokości do 3,8 m od powierzchni terenu. Badania miały dokonać rozpoznania archeologicznego i wyjaśnić charakter zabudowy miejskiej w południowym bloku przyrynkowym.

W wykopach VIII i IX odkryto jedynie fragmenty piwnic datowanych na XVII-XVIII w. zasypanych grubą warstwą gruzu ceglanego. W wykopie XIA, XIB i XIC odkryto fragmenty wału ziemnego, archeologicznego do odkrytego na stanowisku VII. Korona wału jest rozsypana w kierunku ulicy Piekarskiej. W wykopie XIC pod warstwą współczesnego gruzu ceglanego na głębokości 1,6 m od powierzchni terenu odkryto płot w konstrukcji sumikowo - łątkowej dzielący sąsiednie działki mieszczańskie oraz obiekt kubaturowy w konstrukcji ramowej. Datowanie zespołu przypada na XV-XVI w. Poniżej w warstwie ciemnobrazowej ziemi z domieszką dużej ilości nierozłożonych części organicznych oraz śladów spalenizny odkryto stabilizowaną do podłoża legary drogi analogiczne do odkrytych na stanowisku VII. Konstrukcja ta jest pozostałością drogi biegnącej po wewnętrznej stronie wału ziemnego. Dokładne datowanie zespołu dokonane zostanie po zakończeniu badań na tym stanowisku tj. w roku przyszłym.

Równoległe do badań archeologicznych prowadzono nadzory nad pracami ziemnymi wykonywanymi w obrębie Starego Miasta. W trakcie wymiany instalacji wodnokanalizacyjnej pod ulicą Jerozolimską zadokumentowano przekrój wzdłużny tej ulicy o długości 60 m i głębokości do 3 m. oraz profil posesji Grodzki 3 o długości 40 m i głębokości 1 m. Ogólna powierzchnia wykopów archeologicznych w 1984 r. wynosi 560 m². W trakcie badań uzyskano około 20.000 zabytków ruchomych, z których na szczególną uwagę zasługują bardzo dobrze zachowane wyroby skórzane ze stanowisk I i XI. Materiały archeologiczne i dokumentacja znajdują się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP Pracownie Konserwacji Zabytków Oddział Warszawa ul. Bugaj 1.

Prace badawcze będą kontynuowane.

PODEGRÓDZIE
woj. nowosądeckie
Stanowisko 9

patrz
okres wpływów rzymskich

POLA GRUNWALDU, gm. Stebark
woj. olsztyńskie
Stanowiska 27 i 28

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Polski Środkowej
w Łodzi

Badania prowadził doc. dr hab. Andrzej Nowakowski przy współudziale dr Edżmiławy Mawrzonowskiej (autorka sprawozdania) i mgr mgr Jolanty Dankowej i Mariusza Mielczarka oraz przy współpracy antropologa dr Bogdana Łuczaka z Uniwersytetu Łódzkiego. Czwarty sezon badań. Finansował U.M. w Olsztynie.

Kontynuowano prace wykopaliskowe prowadzone na stanowiskach 27 i 28. Oba wytypowano do badań na podstawie analizy zdjęć lotniczych oraz terenu.

Stanowisko 27 znajdujące się na zachód od drogi Stebark - Łodwigowo, położone jest nad ciekami wodnymi w pobliżu sporego zagłębienia wypełnionego wodą. Mokre i bagniste środowisko stwarzało szansę na przechowanie relikwów pobiteńskich. Wytyczono 8 wykopów o wymiarach 10 x 3 m. Sześć z nich (1 - 6) przecięto ciek na osi N - S, pozostałe dwa wykopy usytuowano prostopadle do poprzednich. Takie usytuowanie wykopów miało na celu przebadanie dużej powierzchni wysychającego bagna. W dwóch wykopach (1 - 2) położonych najniżej nie przeprowadzono eksploracji do końca ze względu na zalewającą je wodę gruntową. W innych wykopach pod warstwą próchnicy współczesnej, piasku, żwiru i gliny występowała gruba warstwa torfu. Eksplorację prowadzono do głębokości około 1,5 m tj. do pojawienia się przeciekającej wody. W wykopie 5 przy ścianie zachodniej w warstwie torfu natrafiono na duży fragment drewna. W związku z tym wykop poszerzono i nadano mu kolejny numer 9. Fragmenty drewna nie stanowiły żadnej celowej konstrukcji. Nie znaleziono tam także zabytków. Natomiast materiał zabytkowy wystąpił w wykopach nr 2, 4, 5, 7.